

Škola C. Freineta

komenského inštitút
REALIZUJE ŽIVICA

Pracovní škola

Pojmem **pracovní škola** bylo a je označováno mnoho konceptů. Pracovní školou jsou daltonské školy, ale mohou za ně být považovány i školy učící podle pedagogiky C. Freineta, Jenského plánu, Baťova pracovní škola a mnoho dalších. Může být za pracovní školu považována klasická česká základní škola? Samozřejmě, že ne. Ale mohla by si vzít za své alespoň dílčí principy a didaktické metody pracovních škol z minulosti i současnosti. Já jsem vybral jako vzorovou pracovní školu právě ty, pracující podle myšlenek C. Freineta.

Pro život

Není snad ani možné začít něčím jiným, než heslem Célestina Freineta „Par la vie – pour la vie – par le travail“, tedy „Z života – pro život – prací“. Tímto heslem se dodnes freinetští učitelé řídí a jejich třídu poznáte na první pohled. Jsou v ní totiž (místo klasických lavic) tzv. „pracovní prostory“. Podobnost s „centry aktivit“ a dalšími názvy není náhodná. Zde je však celý systém podpořen i teoreticky tzv. „pracovní knihovnou“, kde si žák může pro své projekty opatřit potřebné informace. Základním principem vzdělávání je aktivita. Aby měla pracovní aktivita smysl, musí být pro žáka dobrovolná. Sám si ji musí vybrat, stejně jako to s kým, kdy a kde bude pracovat.

Freinet byl přesvědčen, že škola musí respektovat požadavky dítěte a zároveň reflektovat potřeby společnosti. Dítěti musí být poskytnuta možnost, aby samo mohlo rozvíjet vlastní osobnost, což znamená, učit se co nejvíce z vlastních zkušeností. Právě práce má uspokojovat přirozenou potřebu žáka: potřebu, komunikovat, tvořit, bavit se, učit se prací. Dítě má mít možnost volby své práce. Plánuje si ji samostatně, i v týmu, v kolektivu celé třídy a svobodně ji uskutečňuje. Moderní škola je škola míru, radosti z práce, škola dávající dítěti šťastný pocit vnitřního uspokojení. Dítě v ní nezná nudu ani strach z učitele. Každé dítě může aspoň v něčem dosáhnout úspěchu a povzbudit tak svou sebedůvěru. Nyní je už asi zřejmé, že nepopisuji českou státní školu.

Didaktická vsuvka

Občas musím poukázat na to (a dělám to i nyní), že pokud nějaká část českého státního vzdělávání má evropskou kvalitu, je to primární vzdělávání. Lze srovnat třídu na prvním stupni základní školy s freinetovskou třídou? Téměř ano, samozřejmě až na maličkosti typu, že český učitel nemá pro svou třídu dvě místnosti a podobně. Posuďte sami: *Třída je poměrně velká místnost, které uprostřed dominuje dlouhá řada stolů, které jsou spojené tak, aby naproti sobě mohli sedět žáci,*

stejně tak vedle sebe, žáci tak sedí bokem k tabuli, která je na svém tradičním místě v čele učebny. Paralelně k této řadě stolů stojí ještě jedna řada stolů pro individuální práci a na druhé straně od ní jsou v jedné řadě uspořádány lavice, tak jak to známe z tradičních učeben, které umožňují práci ve dvojicích. Učitelův stůl je na opačné straně místnosti než tabule a za ním se nachází ještě jedna lavice určená pro samostatnou práci žáka, který během výuky vyrušoval. Podél zdí můžeme nalézt několik dílniček, je zde „vědecký ateliér“, jehož součástí je i dvou plotýnkový vaříč, na němž mohou žáci dělat pokusy, dále je zde „kutilský ateliér“, kde mohou žáci používat jednoduché nástroje, jako jsou svěráky, pilky a podobně. Je nutno podotknout, že žáci nemohou v těchto dílnách dělat cokoli, ale vždy je to součástí buď individuálního projektu, který jim učitel odsouhlasil, nebo je to jeden ze zadaných úkolů pro daný týden. Rozpisy, kdy žáci budou navštěvovat jednotlivé dílny, vždy visí nad stolem daného ateliéru. Nalezneme zde i malou knihovnu, kde kromě běžných knih a autokorektivních složek můžeme vidět i knihy a komiksy, které vytvořili sami žáci. Tato učebna je až přeplněna výtvarnými díly, která dokonce visí i ze stropu pro nedostatek jiného místa. Učebna má jednu stěnu tvořenou z velkých oken, jak jsme na to zvyklí ze školních budov panelákového typu. Třída je propojená s druhou učebnou, hudebnou, která je žákům této třídy plně k dispozici. Zde se nacházejí, kromě hudebních nástrojů, i čtyři počítače, které mohou žáci po domluvě s učitelem používat. Dále je zde kruh židlí, kde se odehrávají třídní schůzky a tabule. I tato místnost je pestře vyzdobena, i když ne v takové míře jako ta předešlá.

Školní tiskárny

Důsledná realizace principů freinetovské školy vyžadovala potřebné materiální předpoklady, neboť mít správné principy a milovat děti podle Freineta nestačí. Je nutné zařízení, materiální vybavení odlišné od vybavení klasické školy. Ve freinetovských školách hrály důležitou roli školní tiskárny. Možná je přesnější považovat je za osu mnohých činností školy. Tisk vyžadoval důkladnou přípravu, žáci v roli novinářů, grafiků, sazečů, metařů apod. se učili mnohé potřebné dovednosti. Vytisknutých textů si žáci vážili a tyto učební listy si vyměňovali jak mezi třídami, tak i mezi školami. Souhrn takových textů tvořil „knihu života školy“. Podobně vznikaly i „školní slovníky“ nebo „školní kartotéka“. Nejlepší texty se posílali školám, s nimiž se vedla korespondence. Byly otiskovány v novinách, kde touží mít každý žák svůj příspěvek. Obsah textů zasahoval do různých předmětů a vyvolával živý ohlas u čtenářů. Tradiční učebnice z freinetovské školy zmizely. Místo nich žák hledal (a v moderních freinetovských školách hledá dodnes) v dokumentaci, kterou měl k dispozici. K tomu mu sloužila právě společná školní kartotéka, pracovní knihovna, různé příručky, školní slovník.

Dnes, když chceme něco vytisknout, už se nemusíme špinit tiskařskou černí nebo kopírovací blánou. Možná bychom ale ani dnes neměli zapomínat, že vytištění vlastních textů jim dodá na vážnosti. Tiskem získávají žákovské výtvary na oficiálnosti a definitivnosti. Na druhou stranu, pokud se žáci naučí být tvůrci textů, ztratí zbytečný respekt před tištěným slovem, a to pomůže kritickému vnímání a čtení s porozuměním. Umožněme žákům tisknout jejich texty, pomáhejme jim se školním časopisem nebo nástěnkami.

Didaktická vsuvka

*Je zřejmé, že fenomén školní tiskárny ovlivňoval i didaktiku v dané škole, tedy zasahoval do jednotlivých aktivit. Dobrým příkladem je tzv. **volné psaní**. Ve freinetovských třídách nejsou probírány, na rozdíl od tradiční školy, předepsané textové pasáže a úryvky, ale žáci tvoří tzv. volné texty. To znamená, že píšou, pokud cítí potřebu, o tématu, které si sami zvolili. Jednou denně nebo i vícekrát za týden jsou volné texty předčítány ve třídě. Děti společně vyberou texty určené k tisku, opraví je a společnými silami je konečně vytisknou. Tyto texty se potom stávají součástí třídních novin, děti je opatří ilustracemi a jsou rozepisovány do jiných tříd nebo prodávány. Pomocí souhry těchto technik získávají předměty čtení a psaní svoji pravou funkci: jsou k dispozici skutečné komunikaci a nejsou jenom procvičovány. Žáci pociťují potřebu psát, protože si mohou své texty vytisknout. Texty jsou také využívány ke korespondenci.*

Práce a hra

To, že je spojení práce a hry nejen možné, ale i vítané, popisuje na příkladu právě pedagogiky C. Freineta I. Šedová:

Freinet rozlišil dva různé koncepty hry a práce: **v práci - hře** převažují podle něj reálné prvky a řeší se zde skutečný problém (často se využívá v projektovém vyučování) ve **hře - práci** je reálná problematika nahrazena symbolikou a úkol tak nemá viditelný a užitečný výsledek, převažují jen mechanismy hry a učení se pro zábavu (dítě zaseje semínka, ale už nesklidí rostliny – úkol není dokončen). Pro mladší děti je důležitá hra, starší žáci by se ale měli zabývat reálnými problémy vycházejícími z žité skutečnosti a z vlastní zkušenosti. Výuka ve freinetovských školách proto často probíhá v plenéru, na zahradě nebo v dílnách, tedy v reálném prostředí, ne pouze ve školní třídě, která je skutečnému životu vzdálená. Práce ve třídě rozčleněná na ateliéry a laboratoře probíhá také jinak než v tradičním školním systému. Děti se učí prostřednictvím kultury, která je obklopuje, badatelské hledání je přirozenou metodou poznání. Freinet aplikoval metody deweyovského hnutí činné pedagogie, tedy participace žáků na rozvoji sociálního vědomí, na výuku ve své škole. V dnešní době kromě výuky v laboratořích a ateliérech získávají děti praxi také přímo v muzeích a výzkumných ústavech. Freinetovské školy často navazují dlouhodobou spolupráci s kulturními domy, zoologickými zahradami, ekologickými institucemi apod., kde mohou žáci získat praxi v přímé práci na reálných úkolech, které mají svůj smysl a směřují k určitému cíli.

Mezi pracovní činnosti ve škole freinetovského typu patří mnoho různých oblastí práce. Žáci se mohou věnovat výtvarné činnosti, divadlu, hudbě, modelování, hrnčířství, tanci, tkaní, chovu zvířat, sbírání hmyzu, zakládání herbáře, zahradničení, kutilství s elektřinou, chemickým experimentům, organizaci anket a konferencí a mnoha dalším činnostem, které vycházejí z jejich vlastních potřeb. Základem svobodného vyjádření je volný text, na který může navázat školní časopis nebo meziškolní korespondence, volná tvorba (modelování, malba, techniky tisku), volné představení (tanec, divadlo, hra rolí). Třída funguje jako pracovní dílna, laboratoř nebo ateliér, tedy jako svobodný prostor pro rozvoj kreativní a badatelské činnosti.

Pracovní didaktika

Výuka ve freinetovské škole probíhá bez tradičních učebnic. Děti si vytvářejí pracovní kartotéky, které vznikají na základě jejich vlastních zkušeností a experimentů. Ve třídě neexistuje katedra se stupínkem, stůl učitele je na stejné úrovni jako stoly dětí. Zpravidla zde neprobíhá frontální výuka, lavice jsou uspořádány individuálně podle konkrétních potřeb, často do písmene U nebo do kruhu, aby byla usnadněna vzájemná komunikace. Zároveň jsou po stranách vytvořeny pracovní koutky, kde mohou děti pracovat samostatně na domluvených úkolech. Třída tak slouží jako mnohostranně rozčleněný pracovní prostor pro získávání zkušeností. Kromě pracovních ateliérů (elektrický, audiovizuální, přírodovědný, truhlárna, umělecká dílna, fotokomora aj.) jsou zde i akustické učební programy sloužící především pro jazykovou výuku.

Freinet přesunul odpolední vyučování do přírody, kde mohou žáci snadněji objevovat přírodní zákonitosti a získávat vztah k environmentální problematice. Do výuky bylo zakomponováno i mimoškolní pozorování komunitního a obecního života: návštěvy rolnických usedlostí, továren nebo

stanovišť, procházky v přírodě aj. Freinet učil děti přemýšlet o svých vztazích k rodičům, kamarádům a spolužákům, výchova ve freinetovských školách zahrnuje výchovu k morálně zodpovědným a tolerantním občanům. Žáci si často vedou vlastní deník, v němž si mohou utřídit své myšlenky a reflektovat průběh dne nebo nové učivo a nové poznatky.

Freinetovské školy se od škol tradičních liší využitím přirozených metod práce. Tradiční školy využívají školské metody pro školní prostředí, zatímco freinetovské školy vycházejí z prostředí živého a využívají sociální a lidský přístup. Tradiční škola používá techniky psaní, čtení, kreslení nebo hudby jen mechanickým způsobem, bez vztahu k chování žáků a k jejich sociálnímu prostředí. Freinetovým záměrem bylo propojení výuky se životem, integrování metod výuky do života a příprava žáků na roli aktivního občana demokratické společnosti. Přirozené metody vycházejí z faktu, že rodiče učí děti mluvit také přirozeně a nepoužívají k tomu žádné speciální metody. Dítě se učí samo, z vlastního zájmu. Stejně jako se naučí mluvit a chodit přirozeným způsobem, může se tak naučit i další činnosti potřebné pro život. Freinet uvádí mnoho příkladů: pokud chceme umět jezdit na kole, nestačí nám k tomu jen znalost mechaniky a způsobu, jak kolo rozebrat a znovu složit. Důležité je vyzkoušet si jízdu na kole a naučit se při jízdě udržet rovnováhu. Stejně tak se dítě nenaučí rychleji mluvit, pokud mu budeme vysvětlovat gramatiku a artikulaci, větší význam má vlastní zkušenost mluvení, touha domluvit se a komunikovat s blízkými.

Freinet se řídil zdravým rozumem a vyzdvihoval význam praxe. Razil heslo „Když je gramatika zbytečná“, které vyjadřovalo jeho ideu, že neexistuje spojitost mezi znalostí gramatických pravidel a správným psaním a že se můžeme naučit psát bezchybně i bez znalostí gramatiky. Podobně je zbytečné učit se kreslit na základě pravidel a systému (kdy všechny děti malují například stejné zátiší), ale měla by se rozvíjet jejich kreativita volnou kresbou: děti malují, co chtějí a kdy chtějí.

Postupné zlepšování dovedností a vědomostí dětí je důležité, Freinet si uvědomoval význam vzdělání, kritizoval ale jeho normy a rigidní pravidla. Kvůli teorii by se nemělo zapomínat na život. Žáci by se měli učit propojovat jednotlivé znalosti z různých předmětů a zároveň je dokázat uplatnit v reálném světě. Měli by umět o věcech přemýšlet. Nejde jen o to, naučit se číst, ale také textu porozumět, což tradiční škola mechanickým čtením zanedbává. Namísto poučování je lepší využít vnitřní motivace dětí. Žáci by si měli uvědomovat smysl a obsah textu. Oproti mechanickému čtení upřednostňoval Freinet „inteligentní“ čtení, které sice může být u někoho pomalejším procesem, ale číst se nakonec naučí všichni žáci a následně budou text umět lépe zpracovávat. Důležitá je osobnost učitele, který by měl žáky správně motivovat, být jejich vzorem a připravovat je na aktivní občanský život, ne na dráhu „roboty“.

Kritici alternativních škol často poukazují na přílišnou volnost danou dětem, které toho mohou zneužívat. V praxi se ale ukazuje, že svobodná atmosféra a přenesení odpovědnosti za vlastní činy na žáky naopak podporuje jejich vlastní morální zodpovědnost vůči sobě i vůči druhým. Žáci si sami začnou uvědomovat, co je v životě důležité a neplní jen otrocky úkoly zadané vyučujícím. Studenti, kteří navštěvovali alternativní školu, jsou většinou občansky uvědomělejšími, aktivnějšími a zodpovědnějšími lidmi, kteří dokážou uvažovat nad vlastními činy, vnímat potřeby druhých a formulovat své vlastní názory a požadavky i při zachování tolerance a respektu k názorům ostatních lidí.

Didaktická vsuvka

Někdy je výuce podle alternativních škol vyčítáno (a v případě Montessori i oprávněně), že jejich záběr není velký. Týká se například rozvoje počítání nebo práci s různými materiály a má své místo pouze v prvních letech docházky. Jak by vypadala výuka podle principů freinetovy pedagogiky na střední škole? Například takto:

Projektům se studenti věnují dvě a půl hodiny během dopoledne, a to čtyři dny v týdnu, celkem tedy mají na jeden projekt vymezený čas dvaceti hodin. Tato doba stačí k tomu, aby se věnovali plně výzkumu a zjistili o vybraném tématu co největší počet informací. Často se jedná o interdisciplinární projekty, na kterých spolupracují skupiny studentů s externími lektory. Tyto projekty umožňují studentům opustit školní prostředí a prezentovat je ve veřejném prostoru (výstavy, divadelní představení, noviny aj.). Na jednom interdisciplinárním projektu pracují většinou dva vyučující různých předmětů (např. učitel francouzštiny a učitel fyziky), kteří tímto způsobem propojují různé obory a bourají hranice mezi jednotlivými předměty. Tyto projekty mohou být dlouhodobé (noviny, divadelní představení) nebo krátkodobé v délce šesti týdnů nazývané „období“. V každém období o délce šesti týdnů se studenti zapisují do krátkodobých i dlouhodobých projektů. Na konci tohoto období jsou odpolední hodiny věnovány zhodnocení výsledků a přípravě projektů na další období. Minimálně jednou za tři měsíce musí studenti odprezentovat výsledky svého výzkumu vybraného tématu.

Jednou za dva týdny se skupina 10 – 14 studentů schází na hodinu a půl s jedním z učitelů. Studenti mají na tomto setkání prostor pro dotazy, možnost vyjádřit se a zkonzultovat své projekty. Lektori pomáhají studentům s vytvářením jejich individuálních plánů. Studenti se společně s učiteli domlouvají na třídní samosprávě (kdo kdy vaří, uklízí, dělá administrativní práci aj.). Škola je otevřena v době od 8:30 do 17:00 a studenti jsou povinni docházet do školy každý den v době snídaně a oběda, v pondělí odpoledne na společná setkání a tři hodiny týdně pro výměnu informací. Během pololetí musejí být ve škole přítomni dva celé týdny během funkce v třídní samosprávě. Hodnocení probíhá ve třech dimenzích: sebehodnocení (prostřednictvím hodnocení plánu práce, vlastní kontroly pracovních listů apod.), hodnocení experta (podle objektivních tabulek) a hodnocení v rámci skupiny. Každý student má pracovní sešit, do kterého se zapisují vybrané projekty, realizované prezentace i konkrétní zvládnuté učivo (např. „v anglické gramatice umím používat minulý čas“ apod.). Pro postup do další úrovně (podobné postupu do dalšího ročníku) je zapotřebí nasbírat určitý počet bodů za různé druhy projektů a za prezentace.

Školní korespondence

Dalším z typických prvků freinetovy školy byla **školní korespondence**. Freinet totiž, jako dobrý organizátor, spojil školy do sítě, ve které probíhala čilá korespondence. Každý žák si dopisuje s žákem z jiné freinetovské třídy. Výměna korespondence je pravidelná. Jedná se o výměnu dopisů mezi stejně starými dětmi. Ze školy na školu, často i do zahraničí, proudily dopisy a balíčky, které si posílaly třídy i jednotliví žáci. Byly to často hotové vzdělávací poklady, obsahovaly výukové listy (vytištěné dětmi), místní výrobky a plodiny, popisy prostředí a zvyků, nahrané magnetofonové pásky, tiskoviny nebo dokumenty apod. Obrovskou roli měly i produkty volného psaní. Zařídit něco podobného pro svou třídu by dnes nepředstavovalo žádnou obtíž a užitečné by to bylo nejen pro výuku jazyků.

Školní časopis

Nejlepším příkladem propojení freinetovských principů s vzdělávací současností je školní časopis. Šedová jej popisuje takto: vydávání školních novin zahrnuje kromě psaní redakčních příspěvků (volné texty, příhody, reportáže, rozhovory, odborná pojednání, povídky, básně, úryvky z diskusí, závěry experimentů a pozorování, souhrnné zprávy z výuky a informace o životě a aktivitě jednotlivých tříd nebo obce) a doprovodných ilustrací a obrázků i další formy práce, jimiž se studenti učí novým dovednostem: korektury, editace, redakční úprava textů, koordinace spolužáků, kooperativní práce na vydávání novin, vlastní tisk aj. V novinách mohou být otištěny zajímavé dopisy došlé z jiných tříd a škol. Do přípravy vydávání novin by se měli zapojit všichni žáci. Obsah novin by měl být kvalitní:

přestože jde „jen“ o školní noviny, měly by mít určitou úroveň. Sami žáci přebírají odpovědnost za jejich kvalitu, uspokojující výsledek by je měl motivovat k vyvíjení další snahy pro vydávání kvalitního tisku. Všechny napsané texty pro noviny jsou brány vážně a mají svůj význam. Žáci tak začínají brát vážně sebe sama. Zároveň se u nich rozvíjí empatie a schopnost porozumět sobě i druhým. Na druhou stranu školní noviny demytizují tištěné slovo: žáci si snadněji uvědomí, že ani v tisku nemusí být vše bezpodmínečně pravdivé, učí se relativitě a méně podléhají mediálním zprávám, o situaci předkládané zpravodajstvím si dokážou; vytvořit vlastní názor na základě dalších zjišťovaných skutečností.

Tvorba školních novin zde zaujímá důležité postavení: vede děti k práci, transformuje jejich texty do materiální podoby a umožňuje jejich další šíření. Díky tištěnému textu se žáci stávají skutečnými autory a jejich práce získává reálný smysl. Ve třídě se diskutuje o informačním potenciálu textů, který je možné dále rozvíjet nebo doplnit, o jejich komunitním nebo globálním zaměření. Diskuse se uzavírá volbou: třída vybere texty, které by chtěla publikovat v novinách. Jejich stylová a formální stránka bývá podřízena informační a obsahové hodnotě. Při publikování textů vyvstává otázka opravy a redakčních úprav, kolem které probíhá mnoho debat. Do textů by neměl nikdo jiný než autor svévolně zasahovat. Texty ale podléhají jazykové korektuře a editaci a jejich konečná podoba může být s autory konzultována a upravována. Noviny jsou většinou zdarma distribuovány rodinám žáků, jsou zasílány na radnici, inspektorům, vyměňovány s dalšími třídami, především s korespondenčními partnery a prodávány v místní čtvrti nebo v okolí školy. Krom toho je čtou především žáci, kteří

nad nimi diskutují a vyjadřují své názory, čímž se posiluje vnitřní komunikace ve třídě. Zároveň se tím podporuje externí komunikace s ostatními školami, která pak pokračuje díky korespondenci, internetu nebo telefonicky. Noviny však nejsou jediným textovým prostředkem používaným při výuce ve freinetovských školách. Existuje mnoho dalších výukových postupů, např. ankety, záznamy rozhovorů, výstupy z pracovních ateliérů apod. Vydávání školních novin je jedním ze způsobů, jak učit studenty správně číst a psát. Tímto způsobem získávají žáci praktické dovednosti, učí se psát nejen gramaticky a stylisticky správně, ale hlavně takovým způsobem, aby jejich texty zaujaly čtenáře. Prakticky si tak zkoušejí, jak fungují média. Školní noviny posilují soudružnost třídy a umožňují pracovat na společném projektu, který má reálný smysl a cíl. Pokud navíc žáci v novinách tematizují problémy ve svém okolí, učí se aktivnímu občanskému přístupu a řešení reálných situací.

Příkladem může být vydávání školních novin ve škole d'Aujargues ve třídě učitele Daniela Chazela-se. Děti si nejprve zvolí, jaké rubriky by v novinách chtěly mít, a nápady sepiší na velký papír (1 x 1 m), např. sport, domácí zvířata, hry, výzkum, život ve třídě, aktuality, volné texty aj. Každý žák zapíše své jméno do některé z rubrik, do které bude později přispívat. Nikdo nemůže zůstat stranou, zapsat se musejí všichni. Články se odevzdávají do krabice a procházejí poté kontrolou korektorů nebo vyučujícího, který může texty se žáky konzultovat a vyzvat k úpravám. Učitel ale do textů většinou vůbec nezasahuje a ponechává jim jejich autonomii. Texty jsou zkontrolovány redakčním výborem zodpovědným za vydávání novin (do výboru se dobrovolně přihlásí někteří z žáků, kteří mají o tuto funkci zájem). Výbor má na starost texty znovu pročíst, uspořádat je, rozvrhnout jejich pozici v rámci novin, nalepit fotografie a kresby, noviny ostránkovat atd. Noviny jsou poté okopírovány a prezentovány před třídou, kdy mají žáci možnost klást doplňující otázky či poznámky k výslednému tisku. Noviny jsou tisknuty na papír formátu A3 přeloženém na poloviny, každé číslo má 24 – 32 stran. Každý rok jsou vydána tři nebo čtyři čísla, k tomu často i další speciální nebo tematická vydání. V dnešní době se ve freinetovských školách od vydávání papírových novin upouští ve prospěch jejich elektronické verze, proto v nich často už ani nenajdeme tiskárny. Děti se místo toho učí psát na počítači a zacházet s různými grafickými programy na úpravu fotografií a kreseb. Používáním nových technologií lze ušetřit čas i peníze, elektronické noviny a online blogy mohou být doplňovány každý den, není na ně potřeba shánět finance a navíc jsou šetrné k životnímu prostředí. Přitom mají stejnou informační i edukační hodnotu jako noviny papírové.

Například ve škole Méry sur Oise vydávají žáci každý týden nové číslo elektronických školních novin. Stačí k tomu několik počítačů, na kterých žáci píší a zpracovávají texty. Noviny mají úvodní webovou stránku s názvem, datací, tabulkou se jmény všech tříd zapojených do vydávání a názvy článků, na které pro jejich přečtení stačí kliknout. Žáci z různých tříd pracují na vydávání společně s ostatními, bez ohledu na jejich věk. Děti se při vydávání novin učí ovládat HTML systém, vkládat na web nové články, upravovat fotografie, skenovat obrázky, vytvářet a upravovat zvuk a video a mnoho dalších věcí, které mohou využít i v jejich budoucí profesní kariéře. Učitelé jim pomáhají jen v případě, že je to potřeba, iniciativu nechávají na dětech. Elektronické noviny mají mnoho výhod, kromě toho, že obsahují články a kresby jako noviny tištěné, mohou na nich být různé odkazy, videa, animace, zvukové nahrávky apod. Jejich vydávání je jednodušší a rychlejší než vydávání novin tištěných. Archiv novin je stále přístupný a děti se mohou k již vydaným číslům kdykoli lehce vrátit. Často se stává, že žáci znovu konzultují téma novin, které vyšly třeba před dvěma lety. Vydávání novin vede žáky k větší samostatnosti a nezávislosti. V elektronické podobě sice mohou noviny ztrácet auru výjimečnosti, ale jejich realizace má stále reálný smysl propojený s reálným životem. Dalším příkladem je třída dětí ve

věku sedmi až osmi let ve škole v Pollionnay u Lyonu. Technické problémy (nedostatek technologického vybavení a peněz) vyřešil učitel Philippe Ruelen elektronickou cestou. Nejprve vyvěsí papír velikosti A3 na zeď ve třídě tak, aby na něj každý z žáků mohl nalepit svůj text, obrázek nebo fotografii. Žáci musejí předem uvažovat nad celkovou koncepcí novin a rozvržením textu a kreseb. Když je papír zaplněn, je převeden do digitalizované podoby pomocí skeneru a následně zmenšen na velikost A4. Rozesílán je pomocí emailu a faxu. Původním záměrem bylo vydávání deníku (o jedné straně), což se sice nepodařilo, ale za důležitější věc učitel považuje fakt, že děti vydávání novin vnitřně přijaly jako zodpovědnou a smysluplnou činnost. Mají na starost vymýšlení titulu a tématu, dataci apod. Noviny vycházely zpočátku jednou za dva dny, později přenechal Philippe vydávání zcela na starost žákům a interval mezi jednotlivými čísly se zvětšil. Přesto jejich vydávání stále funguje a děti společně promýšlejí další číslo každý den.

V každé ze škol probíhá přijetí novin jiným způsobem. Například ve škole v Charancieux vkládá učitel noviny do třídní poštovní schránky. Žák, který si všimne nové pošty, oznámí její příchod ostatním. Některý z žáků nebo skupina dětí pak nové číslo představí ostatním. Děti si poté často půjčují noviny na čtení domů. Ve škole v Marcilloles jsou noviny i s obálkou položeny k nohám stolu. Žáci si je odtud mohou půjčovat ke čtení a druhý den přečtou některý z článků ostatním. Noviny si pak vypůjčí další z žáků a každý, kdo si je vypůjčí, napíše své jméno na obálku a pokud připraví prezentaci, doplní ji k novinám. Takto noviny cirkulují po třídě, a pokud se k nim učitel nebo žáci později vrátí, je jasné vidět, které články byly ve třídě čteny, o kterých probíhaly prezentace, diskuse apod. Některé ze škol nyní už přešly na elektronickou verzi a zasílají noviny ostatním ve formátu PDF. Důležité je, aby děti věděly, kde se nachází škola, s kterou výměna probíhá, měly by mít určité geografické povědomí o svých žurnalistických partnerech. Výměna může probíhat mezi třídami s dětmi různého věku, což v praxi nebývá problém.

Učitelé zapojení do výměny novin se společně setkávají, aby prodiskutovali vývoj a změny, které výměna novin vyvolala. Díky výměně se děti mohou inspirovat projekty a aktivitami jiných škol. Tak například děti ve škole v Montagne na základě příběhu v novinách z Marcilloles o exkurzi do třídního odpadu vytvořily experiment, aby zjistily, jak dlouho se rozkládají různé druhy odpadu; jiná škola se inspirovala novinovým článkem k tomu, aby vytvořila vizuální mapu počtu obyvatel daného kraje apod. K výměně novin se zapojuje čím dál větší počet škol a učitelé často přemýšlejí, podle jakých kritérií zvolit výměnné skupiny, např. podle blízkosti, aby se mohly třídy vzájemně navštívit, podle věku apod. Vzájemná výměna novin napomáhá rozšíření znalostí, informací a zájmu o reálný svět.